

Hüdayi Can ile Kitap Üzerine

Category: Kitapcy,Söhbetteşlik

написано kitapcy | 22 января, 2025

Hüdayi Can ile Kitap Üzerine HÜDAYI CAN ILE KITAP ÜZERINE

Kitap Haber ekibi olarak kitap severler için yeni bir çalışma başlattık. Her ay bir yazarımızı konuk alıp; onu tanımak, kitaplar üzerine konuşmak ve fikir alışverişinde bulunmak istedik. Siz ilk konuğumuzsunuz. Kitap Haber ekibine uğurlar getireceğinize inanıyorum. Söyleşimize hoşluklar getirdiniz Hüdayi Can.

– Merak ettiğim ilk soru yerel ve ulusal değerlerimiz üzerine olacak. Yazmak kişilikle örtüşen, duygu yoğunluğu gerektiren, Allah vergisi bir yetenektir. Bunu kitaba dökmek epey zahmet gerektiren bir iş. Sizce okurumuz bu zahmetin karşılığını yeterince veriyor mu?

İşte korktuğum zor soru tiplerinden biri bu. Çünkü bu soruyu sadece yazar olarak değil, okur olarak da cevaplamak durumundayım. Şimdi okurun bana muamelesiyle benim okur olarak yazarlara muamelemi birlikte ele aldığım da fark göremiyorum. Az buçuk okuyor insanlar ama okuduğu metne tepki verme söz konusu olduğunda pasif kalıyorlar. Ben de öyleyim. Bir kitabı bir günde, belki bir haftada okuyorum. Bazılarına tekrar döneceğimi düşünüyorum, çoğunu okudum iyi oldu veya okumasam da olurmuş diye geçiştiriyorum. Döneyim dediklerime de pek döndüğüm olmuyor aslında. Okuyucum da bana sanırım aynı şekilde muamele ediyor ve kızmıyorum, doğru ediyorlar. Hayat geçip gidiyor ve okunacak bir sürü şey var. Onların arasında benim yazdığım bir metnin o kadar da dikkat çekmemesine şaşırıyorum. Ama bir yandan metinlerimin aslında daha fazla ilgiyi hak ettiğini de düşünmüyor değilim. Genel tiraj olarak değilse bile üzerinde konuşulması bakımından. Mesela «Firuze» var. Oldukça yoğun bir metin, üç baskı yaptı, sanırım on üç belki on beş bin tirajı oldu. Türkiye şartlarında çok kötü

değil. Ama hakkında herhangi bir yayın organında bir yazı yazıldığını bilmiyorum. Gittiğim yerlerde veya mailime yazarak görüşlerini paylaşan okurlar oluyor ara sıra, onlara teşekkür ediyorum. Tepkileriyle yazının bazen düşündüğümde daha ciddi bir uğraş olduğunu hatırlatıyorlar bana.

– Popülerite içerisinde eriyip giden birçok güzel çalışma, kitap, emek var. (Özellikle son zamanlarda sosyal paylaşım sitelerinden kaynaklı daha da artmakta bu durum)Birçok çalışma okuyucusuyla buluşmadan kayıplara karışıyor. Bu biraz da yazarların kendisinden de kaynaklı olabilir mi?

Bilemiyorum, yazardan kaynaklı ne demek olabilir? Yazar, yazdığını saklamıyorsa, yayınlanması için bir yerlere gönderiyorsa... Başka ne yapabilir ki? Belki doğru yayınevine, doğru editöre ulaştıramamıştır. Ama gerçekten değerli bir eserse bir gün işe yarar diyor bir yanımda. Çok eser yazılıyor, hepsini okumak, değerlendirmek mümkün değil. Okuyucu ya yayınevine göre veya bazı dergilerde, sitelerde gördüğü tanıtımlara göre seçiyor okuduğu eseri. Her metnin de bir kaderi var sanırım. Şüphesiz hiç dikkat çekmeden yok olup giden metinler de oluyordur. Ama yazar bir şekilde yayınladıysa eserin dikkat çekmemesinden sorumlu tutulamaz kanaatimce. Tersine eserini görünür kılmak için çabalayan yazarın sevimsiz bir yanı var gibi geliyor bana. Onun işi üretmek. Dikkat çekmiş çekmemiş, fazla dert etmemeli bence.

– Türkmen Edebiyatına olan ilginizin, merakınızın kaynağı nedir?

On iki yıl Türkmenistan'da kaldım. İlk yıllardan başlayarak bazı Türkmen sanatçılarla dostluğumuz oldu. Türkmence okumalarımda anlamadığım yerleri sordum. Onların eserlerini okuduk, onlarla birlikte Türk şiirinden örnekler okuduk. Bu arada bazı metinler aktardım. Git gide bu aktarma işi omzuma yüklenmiş bir vazife haline geldi. Üç yıldır Türkiye'deyim ama hala dostlarla irtibatımız devam ediyor. Ziyarete gelenler oluyor. Mektuplaşıyoruz.

– Sizin için ayrı bir yer edinen çalışmanız var mı?

Aslında hepsinin ayrı ayrı yeri var. Firuze beş altı yılda yazılan metinlerden oluşuyor mesela. Tamamlamadığımı düşünüyordum bir taraftan, bir taraftan ondan kurtulamazsam başka metinlere engel oluyordu. Konunun ağırlığı karşısında teslim-i silah edecektim neredeyse. Ne olursa olsun üstümden atıp kurtulmalıyım. Hala tekrar tekrar dönülecek bir metin olduğunu düşünüyorum Firuze'nin. Arka kapak için yazdığım taslakta şöyle bir cümle vardı. Ey okuyucu bu kitabı baştan sona okumak zorunda değilsin, arada bir rastgele açıp okusan da olur. Sanırım yayıncılık açısından doğru bir yaklaşım olmadığı için kullanmadılar o cümleyi. «Müstear Yaşamak»ı yazarken bunu bitirdikten sonra ölsem de boşuna yaşamış sayılmam gibi bir duyguya kapıldım. Bir yandan da dua ediyordum, bu dosyayı tamamlamadan ölmeyeyim, diye. Oksüz Kirpi de aklımda, programımda yokken birden araya girdi. Gençlerin hali çok acıklı geldi. Yazmasam olmayacaktı. Bir metin bazen zorluyor insanı. Kendini zorla yazdırıyor.

– Eserlerinizin geneline baktığımızda kuvvetli psikolojik tahliller yer almakta. Psikolojik tahlillere özellikle mi yer vermektedir?

Hayır, özel bir gayretim yok. Aslında gerçekten kuvvetli tahliller var mı onu da bilmiyorum. Sanırım bir dert, bir acı üzerine yazıyorum, meselemi anlatmaya çalışırken bu psikolojik tahlil dediğiniz parçalar çıkıyor. Bazen de bir konuyu yazmak için oturunca kendiliğinden konu kayıyor, bakıyorum felsefe parçalamaya başlamışım. Çok istediğim bir durum değil bu ama öyle oluyor işte. Müstear'ı yazarken gençlerin de okuyacağı bir metin olsun diye epey gayret ettim, sonra okuyan öğrencilerim, hatta öğretmenler çok ağır buldular. «Oksüz Kirpi»de ağır olmasın diye daha fazla çaba harcadım. Gerçek metinleri örnek aldım.

– Kitaplarınızın içeriğine baktığımızda Firuze olsun, Öksüz Kirpi olsun, Dağlı Düşler olsun ve diğer çalışmalarınız hep

bizlerden bir parça var. Yaşamlarımızı tüm doğallığıyla aktarmışsınız. «Ben»den «sen»den «o»ndan hepimizden bahsediyorsunuz. Yazdıklarınız herhangi bir hayale, kurmacaya mı dayanıyor yoksa yaşamınızdan alıntılar mı mevcut?

Genellikle kendi yaşantımdan veya çevremdeki insanların yaşadıklarından yola çıkıyorum. Bazen bir arkadaşın anlattığı bir olaydan yola çıktığım da oluyor ama parçaları birleştirirken kurmacaya başvuruyorum. Bazen de tamamen kurmaca bir konu ama içini doldururken yine hayat gelip işin içine giriyor. Hiç tanımadığım bir kahramanı anlatmaya çalışsam da bir çeşit empatiyle olaylara onun açısından bakmaya çalışıyorum. Bu da kendimi anlatmama yol açıyor sanırım.

– Şiir, deneme, hikaye türlerinde de başarılı çalışmalarınız var. Özellikle şiir türünde bir kitap hazırlığınız var mı?

Yazmaya şiirle başladım ama maalesef artık pek şiir yazamıyorum. Sanırım şiir benim ulaşamayacağım bir çıta. Şiir yazabilsem yine de kitap düşünmem ilk etapta, dergilere gönderir test ederim. Öğrencilerime, soran gençlere de öyle tavsiye ediyorum. Eskiden şiir niyetine yazdığım metinlere göz attığımda içlerinde gerçekten şiir demeye layık bazıları var bence ama genelinde bir insicam yok. Bir çiçekle bahar olmaz dedikleri gibi birkaç mısrayla, imgeyle de şair olunmuyor sanırım.

– Hali hazırda kitaplaşmayı bekleyen ya da üzerinde kafa yormaya devam ettiğiniz çalışmalarınız var mı?

Mahtumkulu'nun şiirlerinden seçmeler de içeren biyografisini hazırlıyoruz. İrfan ehli bir şair. Onun dışında yakın tarihte tamamlanabilecek bir çalışmadan bahsetmek zor sanırım. Belki günlüklerden bir dosya hazırlanabilir. Bir de Gurbannazar Ezizov'dan epey şiir aktardım, onları bir ara bir dosya haline getirilip yayınevlerine göndermeyi düşünüyorum ama bence önemli bazı şiirler var onlar olmadan eksik olacakmış gibi

geliyor.

– Son zamanlarda yazmaya merakı artan gençlerin sayısında bir artış gözlemekteyiz. Siz bunu nasıl değerlendiriyorsunuz ve gençlere kitap yazma konusunda herhangi bir öneriniz var mı?

Yazı iyidir. Yazmaya merakı artan gençlerin artması güzel bir şey. Mutlaka çok kişinin içinden iyilerin çıkması ihtimali daha yüksektir. Öneriye gelince, bir ara Mustafa Kutlu'ya bu konuda önerilerini sormuştum. Bana yazının çok yazarak değil çok okuyarak öğrenileceğini söylemişti. Ben de öyle düşünüyorum. Okur olmadan yazar olmak istiyor bazı gençler. Bu olmaz. Adam roman yazmaya kalkıyor, kaç roman okudun diyorum beş on. Onlar da seviyesi tartışılacak eserler. Şöyle hiç değilse birkaç yüz roman okumadan roman yazmaya kalkmasınlar mesela. Bir de “kitap” yazmaya başlamasınlar derim. Şiir, deneme, hikâye... Kısa metinler yazıp dergilere göndermek iyidir. O metinler daha sonra kitaplaşabilir. Uzun metin de olsa kitap hedef olmamalı, netice olmalı.

– Kitap Haber olarak teşekkür ederiz bu güzel söyleşi için. Hüdayi Can ismini tanıdığımıza çok memnun olduk. Şimdiden yeni çalışmalarınızı büyük bir heyecanla bekliyoruz.

Ben teşekkür ederim. İnşallah baş ağrısı olmamıştır.

Şeniz Ayaz – 09.08.2011 Söhbetteşlik